

د وزارت تاریخچه

د شهیدانو او معلولينو وزارت د شهیدانو وارثينو او معلولينو ته د رهبري، مدیریت، څارنې، همغږۍ او خدماتو وړاندې کولو لپاره رامینځته شوی دی، یاد وزارت له پیل څخه تر دې دمه ډیرې لورې او ژورې تیرې کړې. افغانستان یو جنگ خپلی هیواد دی چېرې چې څلورو لسيزو جگړو یې ډیری جوړښتونه له مینځه وړي دي، یادې جگړې د دې جوړښتونو سربیره، د هیواد د بې دفاع خلکو څخه هم قرباني اخیستی چې د اوردو جگړو له امله یې د مړینې شمیر ملیونونو تنو ته رسیدلې. د جگړو د قربانیانو د لورې شمیرې له امله، د یوه واحد آدرس څخه د شهیدانو وارثينو او معلولينو کورنیو ته پاملرنه او د خدمتونو وړاندې کولو ته جدي اړتیا وه. په همدې اساس، دغه وزارت تاسیس شوی او ژمن دی چې د شهیدانو د وارثينو او معلولیت لرونکو وگړو د چارو څارنه وکړي او د هغوی د ژوند شرایط ښه کړي.

مخکې له دې، د دې وزارت ټولې چارې د بیلابیلو ادارو له خوا پرمخ وړل کیدې، او یوازینی هدف یې یادو کسانو ته د نغدي معاشونو ورکول وو، خو د هغوی د ژوند د کیفیت د لوړولو لپاره یې هڅې نه کولې.

د ۱۳۵۷ کال د غويي د میاشتې د اومې نیټې له کودتا وروسته، یو شمیر حکومتي کارکونکي، د نظامي منسوبینو پشمول، ملکي کارکونکي او ملکي اجیران چې د جگړې په پایله کې وژل کیدل، د دوی معاشونه په هغه وخت کې د مالیې وزارت د تقاعد د خزاینو عمومي ریاست لخوا پرته لدې چې د دوی درجه او د خدمت موده په پام کې ونیول شي، ورکول کیدل. لدې امله، په ۱۳۶۹ هجري قمری کال کې، دا څانگه د تقاعد د خزاینو عمومي ریاست څخه جلا شوه او د شهیدانو او معلولينو خپلواکه عمومي ریاست په توگه یې د هغه وخت د صدارت عظمی تر اثر لاندې فعالیت پیل کړ.

لکه څنګه چې جگړې دوام وموند او د جگړې تلفات ورځ تر بلې زیاتیدل د مالیې وزارت د تقاعد خزاینو عمومي ریاست نه شوه کولی په سمه توگه ددوی کارونه سرته ورسوي.

د هرې ورځې په تیریدو او د قربانیانو د شمیر ډیریده ددې لامل شو چې معلولیت لرونکو وگړو او د شهیدانو وارثينو ته لا زیاته توجه وشي. د ۱۳۷۱ کال د غويي په میاشت کې د شهیدانو وارثينو او معلولينو ته د درناوي په خاطر د شهیدانو او معلولينو نوم لیکنه د وزارت په کچه په پام کې ونیول شوه تر څو د شهیدانو ټول وارثان او په هیواد کې معلولیت لرونکي خلک تر پوښښ لاندې ونیسي.

له سیاسي تحولاتو او پرله پسې سیاسي کړکېچونو وروسته، دا اداره د طالبانو د حکومت پرمهال په ۱۳۷۵ کال کې د کډوالو او راستنیدونکو چارو وزارت سره یوځای شوه او د معینیت په کچه یې خپلو فعالیتونو ته دوام ورکړ او په کال ۱۳۸۱ کې د انتقالي دورې په راتلو سره، مجددا د وزارت سطحې ته ارتقا ورکړل شوه او د "شهیدانو او معلولينو وزارت" تر نامه لاندې یې کار پیل کړ. په کال ۱۳۸۵ کې د شهیدانو او معلولينو وزارت د کار او ټولنیزو چارو وزارت سره یوځای او د کار، ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولينو وزارت په نوم ونومول شو.

د شهیدانو او معلولينو د وارثانو پورې اړوند چارې د شهیدانو او معلولينو معینیت په چوکاټ کې، د کار، ټولنیزو چارو شهیدانو او معلولينو چارو وزارت تر اثر لاندې تنظیم او مدیریت کیده. ورسته بیا د شهیدانو د ورثې او معلولیت لرونکو وگړو څخه د ملاتړ ملي اتحادیه د ۱۳۹۷/۷/۱۵ نیټې د (۷۵) گڼې فرمان له مخې د کار او ټولنیزو چارو وزارت څخه جلا او د هیواد رنځ لیدلو خلکو ته چې ځان او یا د بدن غړي یې له لاسه ورکړي وو د هیواد د نافذه قوانینو په چوکاټ کې د خدمتونو وړاندې کول پیل کړل.

له هغه وروسته د جمهوري ریاست د عالی مقام د ۱۳۹۷ کال د مرغومي ۲۹ نیټې د (۱۳۲) گڼې فرمان له مخې یاده اداره د (د شهیدانو او معلولينو په چارو کې د دولت وزارت) تر عنوان لاندې جوړ شوه.

له هغه وروسته د ۱۳۹۹ کال د سلواغې په ۶ مه د جمهوري ریاست د عالی مقام د (۱۵۷) گڼې فرمان په اساس د شهیدانو او معلولينو چارو وزارت ته ارتقا پیدا کړه او تر اوس مهاله د یوه خپلواک وزارت تر عنوان لاندې د افغانستان اسلامی جمهوریت په چوکاټ کې فعالیت کوي.